

פרשת
פנחס
גליון 347
תשפ"א

משנת חכמים
מתורגם של רבותי

המבחן שבזריזות • הרה"ג רבי ינון גמליאל שליט"א

ינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. משמע מהפסוק שנגזרה עליה על כלל ישראל ע"י מעשה זמרי ויצא קצף גדול ונעשה חרון אף עד כדי כלוי חלילה. ובא פינחס במסירת נפש בזריזות, ובמעשיו השיב את חמת אף ה' ונעצרה המגיפה. ונמנעה שואה נוראה. וזכה לברית שלום ולכהונת עולם לו ולזרעו לדורותיו.

ורודף שלום. ופעמים להיפך, מה שלעינינו נראה כמצוה הנעשית בהידור, לעיני ה' הוא מאוס ודחוי. כן הביא בספר מבית אברהם דאיתא במס' חולין דף קלג. אמר רבה בדיק לן רב יוסף האי כהנא דחטיף מתנתא (זרוע לחיים וקיהב) חבובי קא מחבב מצוה. או זלזולי קא מזלזל במצוה? ופשטנא ליה, ונתן לכהן הזרוע והלחיים, והקיהב. ונתן, ולא שיטול מעצמו.

אמר אביי מריש הוה חטיפנא מתנתא. אמינא קא מחביבתא מצוה, כיון דשמענא להא. ונתן ולא שיטול מעצמו, מיחטיף לא חטיפנא. מימר אמרי הבו לי, כיון דשמענא להא דתניא ויטו אחרי הבצע. ר' מאיר אומר בני שמואל חלקם שאלו בפיהם מימר נמי לא אמינא. ואי יהבו לי שקילנא. כיון דשמענא להא דתניא הצנועים מושכים ידיהם, והגררנים חולקים משקל נמי לא שקילנא. לבר ממעלי יומא דכיפורי לאחזוקי נפשאי בכהני. מבואר מכאן שיתכן שאדם יעשה מצוה ונראה לו שהוא מחבב מצוות ורץ

לעשותה בזריזות ולחטוף אותה, מ"מ יש ספק גדול שמא אינו אלא מזלזל במצוות.

וזהו שאמר רבה שר' יוסף בדק אותם. כהן שחוטף מתנות כהונה האם זה נובע מתוך עזות דקדושה וחיוב מצוות או שזה נובע מתוך זלזול במצוות ובוודאי מיירי באדם ירא ה' המדקדק במצוות ומחפש להדר את המצוות, וכשרץ לחטוף את המצוות נראה שמחבב את המצוות. בכ"ז יש צד שאינו רודף לשם שמים, ופשט לו את הספק, מפסוק בתורה ונתן לכהן ולא שיטול מעצמו משמע דקפיד קרא שלא יטול וכ"ש שלא יחטוף. ואם זה היה הוכחה לחיוב מצוה, היה הכתוב מתיר לחטוף. ואם דרשו ונתן ולא שיטול הוי אומר שאף שחושב שהוא מחבב מצוות, טעות היא בידו ואינו אלא מזלזל במצוות. כי אין להסיק מסקנות לפי ראות עיניו דהיצר מטעהו ועושה לו את הזלזול, כחיוב מצוה.

מסקנות יש להסיק מלימוד מן המקראות. וכך העיד אביי על עצמו שחשב שאם יחטוף את המצוות הרי

הוא מכלל חובבי המצוות וחזר בו אחר ששמע דרשת חז"ל ולא שיטול.

ועדיין חשב שאם יבקש בפיהו מבלי לחטוף, מצוה קא עביד עד ששמע שהכתוב הקפיד על בני שמואל, שאת חלקם שלהם שאלו בפיהם נחשבים המה לאוהבי בצע. נמנע מלבקש בפיו, מי כן ראוי ליטול מעצמו. ואם יחטוף את המצוות הוא ודאי עושה כן משום חיוב מצוה? מי שעמד במבחן, שכל רצונו ומאווי לעשות רצון ה' נגד רצון עצמו, והוכיח את אהבתו לבורא גם כשהוא בסכנת חיים. וגם אז אש ה' בוערת בקרבו, הוא נחשב למחבב מצוה גם כשירוץ לחטוף את המצוה.

ראיה מפינחס. דאיתא במדרש רבה בתחילת הפרשה, אמר הקב"ה בדין הוא, שיבוא ויטול שכרו, בשאר הכהנים קפיד קרא ונתן ולא שיטול אצל פינחס מכריז הקב"ה שהוא בדין יכול ליטול מעצמו כלפיו אין דרשה של ונתן ולא שיטול. כן הוכיח בבו יהודיע במס' חולין קלד. דאיתא התם דורשי חמורות אמרו ונתן לכהן הזרוע כנגד ידו של פינחס שנאמר

המשך בעמ' ד' <<

הכותב ספר תורה זוכה לאריכות ימים

(יסושע"ה)

<p style="text-align: center;">לעילוי נשמת</p> <p style="text-align: center;">הרב משה בן הרמים הגוס ז"ל זמרת רחל זינת בת אברהם ונובר נאל ע"ה תורת ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p style="text-align: center;">+ זמני היום - לאפק רכסים +</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">10:21 סו"ז חפלה</td> <td style="width: 50%;">7:21 הדלקת נרות</td> </tr> <tr> <td>12:44 חצות</td> <td>5:36 נץ החמה</td> </tr> <tr> <td>7:51 שקיעה</td> <td>..... סוּחַקֵשׁ</td> </tr> <tr> <td>8:34 צאת שבת וי"ט</td> <td>8:14 מג"א</td> </tr> <tr> <td>9:03 ר"ח</td> <td>8:26 מג"א - 72</td> </tr> <tr> <td>..... אבות פרק א'</td> <td>9:10 גר"א</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">• שבת מברכים אב • ר"ח בשב"ק • המולד יהיה בליל שבת בשעה 9.59 דקות ו-9 חלקים</p>	10:21 סו"ז חפלה	7:21 הדלקת נרות	12:44 חצות	5:36 נץ החמה	7:51 שקיעה סוּחַקֵשׁ	8:34 צאת שבת וי"ט	8:14 מג"א	9:03 ר"ח	8:26 מג"א - 72 אבות פרק א'	9:10 גר"א	<p style="text-align: center;">להערות ולמשלוח חומר לעורך בפקס: 153-4-653-1 557</p> <p style="text-align: center;">לתרומות והנצחות: 054-846-8706 וב'נדרים פלוס' קופת 'משנתה של תורה'</p> <p style="text-align: center;">לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com</p>
10:21 סו"ז חפלה	7:21 הדלקת נרות													
12:44 חצות	5:36 נץ החמה													
7:51 שקיעה סוּחַקֵשׁ													
8:34 צאת שבת וי"ט	8:14 מג"א													
9:03 ר"ח	8:26 מג"א - 72													
..... אבות פרק א'	9:10 גר"א													

שלימות הענווה כיצד?
דיבורי ענווה מצד אחד,
ונאווה מאידך,
הילכו באדם עניו יחריז?

משנת המוסר

מאוצרו של מרן המשגיח זצ"ל

להארות והערות
הרב ידידיה שורץ:
ys9040@okmail.co.il
אין לעשות בחומר שימוש
כלשהו בלא רשות מהמערכת

עבודת ה' באוון חשובה מבעון

"עֵבֶר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בְּצַע וְשׂוֹנֵא מִתְּנַת יְהוָה"
(טו,כז)

מי שהגיע לתכלית החמדה, עד כדי שהוא משתמש בממון האסור לצורך רצונותיו, הממון האסור מכלה אף את הממון המותר, וההיפך הוא, מי שהגיע לקצה האחרון של הרחקת החמדה, לגודל רצונו לבטוח בהקב"ה שיהיו מזונותיו מן השמים. ההתרחקות מן החמדה עוזרת לאדם להינצל ממוקשי החנופה, כי אם האדם שונא מתנות, אין לו למה להחניף.

הוא אף לא יחמוד את הממון של השני וינסה להשפיע עליו לתת לו. לדוגמא, אחד ראה ספר אצל השני, שלא היה לו כזה, הוא מפציר בחברו שיתן לו, חברו ייתן לו, אבל לא בלב שלם. לו הוא היה שונא מתנות, הוא לא היה מגיע לכך.

המאירי מפרש, שישנם בני אדם שחושבים,

אם היה עושה בשלמות, הרי זה הפשטות, אם כן במה יתגאה.

מסיים רבינו יונה: "ומכשלה הזאת הכשילה כל יושבי חלד, ונוקשו ונלכדו - והשרידים את שרדו מהם, הם הנגשים אל ה' וביאור ענין הזה בשערים". רבינו יונה חיבר ספר עצום, הוא ספר 'השערים', אחד מהשערים האלה, הוא ספר שערי תשובה. לא זכינו, אבדה נוראה, עד עתה הוא לא נמצא, הדור לא זכה.

פעם פרצה שריפה וכליתה מכתבי הגר"א, אחד כותב: שזה כמו חורבן בית שלישי והלוואי שאני הייתי נספה במקום זה. הרב שלמה ברעוודא כותב במכתביו, שתמיד תמה מדוע פלוגי (איני זוכר את שמו) זכה להוציא את רוב כתבי הגר"א, כשהוא ראה שהוא מתבטא כך: הלוואי שהייתי אני נספה,

שבלי מתנות אי אפשר לחיות, עליהם בא שלמה המלך ע"ה לומר, שגם בלי מתנות אפשר לחיות. אגב, כשמקבלים 'קצבה' שיהיה אפשר ללמוד, או יששכר זבולון, אין בזה משום מתנות. ראיתי כמדומה בחתם סופר, שתלמידי חכמים שתומכים בהם בשביל ללמוד, זה נקרא **נהנה מיגיע כפיו**.

"לֵב צַדִּיק יְהַגֵּה לְעֲנוּת" (טו,כח)

הצדיק 'הגיון' מחשבות ליבו כל היום ללמד את עצמו איך 'לענות' - להיכנע, מלשון לענה, כי מי שרוצה להגיע לענווה צריך לאהוב את השפלות, ובשביל לאהוב ולזכות בשפלות, צריך לחשוב הרבה, כיון שיצר לב האדם רע והוא דבק בחמדת הכבוד. תפילה בכונה גם עוזרת לענווה, כי אם הכל תלוי בידי ה', במה יתגאה, אם יתגאה בכישורונות, הרי קיבלם מיד הקב"ה, אלא במה שבחור בטוב? הרי זה הפשטות - לבחור בטוב!! ולמעשה את זה הוא לא עשה בשלמות, וגם

להארות והערות
הרב ישראל ארלנגר:
ia0527658778@gmail.com

אליבא דהלכתא

גירוי הלכה אקטואלים
לעורך לב המעינים

מנהגים בבית קברות

אזולאי, וכוונתו לפסוק אחר בישיעה [כו, ט] "יחיו מתוך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל". וכן מבואר באבודרהם [ברכות שער ט] ובארחות חיים מלוניל [סי' מו] שיאמר פסוק "יחיו מתוך" וכו'.

הנחת אבן על הקבר

כתב הבאר היטב [סי' רכ"ד סק"ח], משימים עשב או צרור [אבן] על המצבה, מפני שהוא כבוד למת שפקדו את קברו.

העברת כלי הנטילה מיד ליד

כתב בספר מעבר יבוק [שפת אמת פכ"ז] מה שנוהגים בשעת הקבורה שלא מעבירים המעדר שמשליכים בו העפר מיד ליד. וכן ביציאה מבית הקברות לא מעבירים את ספל הנטילה מיד ליד. הוא משום שאם מעביר מיד ליד נראה כמושיט צרה לחבירו, וכאומר לו גם לך ח"ו יקרה צרה, עיי"ש.

ניגוב הידים

בספר מעבר יבוק [שפתי רננות פ"ט] כתב דמה שיש נוהגים שלא לנגב את הידים לאחר הנטילה כשיוצאים מבית הקברות, כי בזה מראה שאינו מסיח דעתו מן האבל ואינו משליך אחרי גוו זכרון יום המות.

על הקברים יש ליטול ידים לפני שנכנסים. אולם האמת היא שהגירסא במהר"ל 'הבאים מבית עולמים להתפלל' והכוונה דלאחר שיצאו מהקברים יטלו ידיהם לפני שנכנסים להתפלל בבית הכנסת. עיי"ש. ואולי מטעם זה לא נזהרים העולם בנטילה שלפני כניסתם לבית הקברות.

נתינת יד על הקבר ואיזה פסוקים יש לומר

בשערי תשובה [סי' רכ"ד סק"ג] הביא מהר"א אזולאי שכשמגיע לקבר יניח ידו על הקבר ויאמר הפסוק "ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו" [ישעיה נח, יא] ויכוון שיש בו ט"ו תיבות שהם כמנין קשרי היד עם פיסת היד. וכתב שם שיניח דוקא יד שמאל ולא ימין.

ואח"כ יאמר 'תשכב בשלום ותישן בשלום עד בא מנחם משמיע שלום'. ובבאר היטב [סק"ח] הוסיף שיאמר גם 'יהי רצון שתהא מנוחתו של פלוגי פה בכבוד וזכותו יעמוד לי'.

והקשה בכף החיים [סי' רכ"ד סק"מ מ"ב] שבפסוק 'ונחך' וכו' זה יש 17 תיבות ולא ט"ו תיבות. ולכן כתב בשם היפה ללב [סק"ח] שכנראה נפלה טעות בדברי מהר"א

לע"נ חמותי מרת אילה גוטמן ע"ה בת הגאון ר' יונה יוסף הכהן זצ"ל

*

האם יש ליטול ידים לפני שנכנס לבית הקברות?

המגן אברהם [סי' ד' סק"ב הובא במ"ב ס"ק מ"ב] הביא מהמהר"ל [סי' כ"ג] שלאחר שהיו בבית הקברות צריך ליטול ידיו כי רוחות רעות מלוים את החוזרים משם. והוסיף עוד משמו, שיש ליטול ידיו גם לפני שנכנס לבית הקברות.

ובספר 'פני ברוך' [עמ' תצ"ו אות קג] הביא דיש שהעירו שכנראה גירסא משובשת נזדמנה למג"א בדברי המהר"ל.

המעייין היטב בהמשך תשובות של המהר"ל יראה שכל התשובה מורה שם, שהיה מנהגם לרחוץ ידם פעם אחת בצאתם מבית הקברות, ופעם שניה בבואם לחצר בית הכנסת להתפלל, ועל זה כתב המהר"ל שאפ"י שהנטילה השניה מיותרת, כי כבר נטלו ביציאה מבית"ק, בכל אופן יפה עושים כיון שמלאך המות מתלווה ומרקד בין האנשים בחזירתם, ולכן יש ליטול שוב חצצר ביהכנ"ס בבואם להתפלל.

וגירסת המג"א כנראה היתה 'הבאים לבית עולמים להתפלל' והבין שהבאים להתפלל

הוא מבין.

"וּפִי רִשְׁעִים יִבְעֵי רְעוּת"

הצדיק חושב תמיד איך להיכנע, אבל הרשע לא די שאינו נכנע ואינו יגע לקנות את הענווה, פיהם מדבר תמיד רעות לתת חיתתם בארץ החיים ולהשתרר בכוח על החיים, וכבר אמרו על זה חז"ל שאותם המשתררים בכוח, נידונים בגיהנום לדורי דורות.

"רְחוּק יְהוָה מִרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע"
(טו,כט)

פסוק זה הוא המשך לפסוק הקודם. הקב"ה רחוק מאותם רשעים שפיהם מדבר רעות ומטילים פחדם על החיים, ושומע בקול תפילת הצדיקים המשתדלים תמיד להכניע ליבם. ומחדש רבינו יונה, שגם אלו שלא השיגו את שלמות הענווה, אבל הם משתדלים בכך, גם להם יש חלק עם אלו שכבר הגיעו למידה זו. יש כאלו שהענווה כבר חדרה לתוך העצמות שלהם, זה כבר קבוע בהם. פעם מישהו אמר לי על אדם מסוים, שהוא בעל גאווה, התפלאתי למשמע הדברים, הרי אני שמעתי בעצמי איך שהוא דיבר דיבורי ענווה. עניתי לו: שאיני נכנס לדון מה האמת, אבל יש כאלו, שבשכלם - 'נעבך' (תרגום - מסכנים) מתגאים, אבל יש כאלו, שהם מבינים שאין להם במה להתגאות, אבל הם לא חיים עם זה תמיד, לכן אפשר לשמוע מהם, פעם ככה ופעם ככה, השלמות היא שהענווה היא בעצמות שלו.

"מָאוֹר עֵינַיִם יִשְׁמַח לֵב שְׂמוּעָה טוֹבָה תִּדְּוֹן עֲצָם"
(טו,ל)

האור גורם לשמחה ולהרחיב לב האדם. ושמועה טובה מלבד שהיא משמחת לב האדם, היא גם מדשנת עצמותו. האוון היא עדיפה על פני העין, כי ראייה היא רק משמחת את הלב, אבל האוון מלבד שהיא משמחת את הלב, היא גם מדשנת עצמות האדם. מוסיף רבינו יונה, שכיון שהעין עדיפה אפילו מהאוון, זה מחייב לעבוד בה את הקב"ה ביותר.

על פי, זה יוצא שהשכל שהוא הכי חשוב, ובמיוחד בו יצטרכו לעבוד בו את הקב"ה, ויהיה לנו טעם נוסף, לדברי חז"ל שהרהורי עבירה קשים מעבירה. כיון שהעבירה נעשית במחשבה שבשכל, עם האבר הנכבד ביותר, מה שאין כן בשאר עבירות, שנעשות עם האברים עצמם.

"אֵיזֶן שְׂמֵעַת תּוֹכַחַת חַיִּים קָרֵב חֲכָמִים מְלִין"
(טו,לא)

פסוק זה המשך לפסוק הקודם. אחר שבפסוק הקודם גילה לנו שלמה המלך ע"ה את מעלת השמיעה, עתה מודיע לנו שמי שמשתמש במעלת השמיעה שלו - לשמוע תוכחה, הוא יהיה ראוי לשבת בקרב חכמים, כי החכמים ישמחו שהוא בא בחברתם, כי הם רואים, שאפילו הוא לא מבינים את דברי החכמה שלהם, מכל מקום יש לו תועלת ורצון לשמוע את דברי התוכחות שלהם.

משנת הלב

לקח טוב מפרשת השבוע

"הזורעים בדמעה ברינה יקצורו"

לגדולה, היו משנסים מתניהם ומגבירים את חילם בתורה.

מכאן עלינו ללמוד עד כמה מוטלת עלינו החובה לבקר את עצמנו ולחשוך בעצמנו, באי מיצוי הכוחות שעומדים לרשותנו. אהבת עצמנו, היא כאן בערכנו. הרתיעה מפני התאמצות, והנטיה הטבעית לעצלות שיש לאדם הקרוץ מחומר, מקילות על מלאכת היצר לשכנע אותנו שלא להרבות במאמצים ובשאיפות.

אולם האמת היא, שמי שאוהב את עצמו באמת, מתבונן ומוצא שהוא יכול להיות מוסיף והולך בניצול כוחותיו וכשרונותיו.

עליו יאמר בבוא יומו: "הזורעים בדמעה, ברינה יקצורו. הלוח ילך ובכה נושא משך הזרע, בוא יבוא ברינה נושא אלומותיו". הדמעה והבכי, היינו המאמץ והעמל של משך זמן הזריעה, שהוא משך זמן חיינו בעולם העשייה. הוא יתן את אותותיו כאשר בוא יבוא האדם ברינה אל חלקו בעולם הבא עמוס וגדוש באלומות אשר קצר ברינה.

בחסר והוא יתבע על כך.

לפי זה ניתן להבין את דברי המדרש שבפתח דברינו. יתכן שבניו של משה רבינו היו אמנם במדריגתו של יושע בידיעת התורה, אבל הם לא הגיעו לדרגתו ביגיעת התורה. ולזה התכוון המדרש באומרו "ישבו להם ולא עסקו בתורה", כלומר, לא השתמשו במלוא כוחם בלימוד התורה. בעוד שעל יושע מעיד המדרש שהירבה לשרת את משה בכל כוחו, והיה משכים ומעריב בבית מדרשו. משמעות הדברים היא, שהוא לא שייר לעצמו כלום מכוחותיו, אלא הקדיש אותם לתורה ולעבודה. לכן נאמר עליו "נוצר תאנה יאכל פריה".

יתכן מאד שאילו הקב"ה לא היה מגלה למשה ביקורת זו שהיתה לו על בניו, היו משה ובניו סבורים שהם כן מיצו את עצמם והשתמשו בכוחותיהם להשגת התורה במידה מספקת. ורק הביקורת של הקב"ה היא שחשפה את חסרונם. כמו כן מסתבר להניח, שאילו נאמר להם מראש שאם יגבירו את עמלם בתורה, אז-אז יוכלו לרשת את אביהם ולהגיע

נאמר: "אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר". דהיינו בענייני העולם משלמים רק על פרי העמל והתוצרת, ללא התחשבות במאמצים שנעשו במלאכה. לעומת זאת בתורה, משלמים עבור העמל והיגיעה. בעל מלאכה מקבל את שכרו עבור העבודה המוגמרת, ללא כל התחשבות במצבים שונים אשר הקשו עליו את מלאכתו. מה שאין כן בלימוד תורה, למשל, קשה ההבנה יקבל הרבה יותר שכר על יגיעתו בלימוד אותו דף גמרא, הנלמד על ידי בעל הכשרון בנקל.

בעל "חובות הלבבות" קובע כי הכלל בזה הינו, שכל אחד נתבע לפי הכרתו. נמצא לפי זה שאדם המתקשה ללמוד מצד מיעוט שכלו וכשרונותיו, ובכל זאת הוא מתייגע עד שהוא מבין, הרי הוא עושה זאת מכח ההכרה העמוקה בחשיבות הלימוד. לעומתו מי שמגיע להישגים בלימוד והבנה תוך זמן קצר, ואינו מוצא לנכון להשקיע מאמצים לניצול כשרונותיו, הכרתו בערך לימוד התורה לוקה

במדרש (במדבר רבה כא) מובא, שכאשר משה רבינו העלה לפני הקב"ה את האפשרות שבניו ימלאו את מקומו לאחר פטירתו, אמר לו הקב"ה: "נוצר תאנה יאכל פריה" (משלי כז). בניך ישבו להם ולא יעסקו בתורה, יהושע הרבה שירתך והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך. הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלאות. הואיל והוא שירתך בכל כוחו, כדאי הוא שישמש את ישראל, שאינו מאבד שכרו. קח לח את יושע בן נון".

הדברים צריכים ביאור, אומר הגר"ח א"קאהן זצ"ל בספרו "נחלת אליעזר". הרי לא יעלה על הדעת לחשוב שמשה רבינו לא הכיר את בניו, ולא ידע שאינם מתאימים. נשאלת אם כן השאלה, כיצד עלה על דעתו שיש למנותם כן למנהיגי העדה?

לצורך הבנת הענין נקדים ונאמר, את הדברים הידועים אודות השכר הניתן על מצוות ומעשים טובים, שהוא נקבע לפי מידת העמל שהושקעה. וכבר אמרו חז"ל (אבות פ"ה) "לפוס צערא אגרא", ועל זה

אלובא דפילפולא

פילפולי דאורייתא לעורר לב הלומדים

לכבוד מערכת משנתה של תורה

ברצוני להעיר על מה שנכתב במדור "אליבא דפילפולא" בגיליון פרשת בלק.

הרב הכותב שם יצא לדון בבחורים המאחרים לבוא לביה"כס ומקדימים לקרוא ק"ש, וחקר האם יש לומר שמאחר ועברו על תקנת חכמים לקרוא ק"ש בברכותיה משו"ה אף יד"ח ק"ש מן התורה אינם יוצאים כבשאר תקנ"ח, או: יש לחלק. ואחר המחילה הרבה מכת"ב, נראה דלא עיין כראוי בדברי הפוסקים. דהנה הטור סו"סי מ"ו הביא שמנהגו של ר"י החסיד בימים שהציבור מאריך בפיוטים לקרוא ק"ש בסדר הקורבנות כדי לצאת יד"ח, ואע"פ שבח"ה הרא"ה צידד לומר שאין לקרוא ק"ש בלא ברכות, מ"מ כתבו הראשונים שאף לדעתו מיעק הדין יש להקל, כמובא כ"ז בב"י שם, והביא בשם הרשב"א שברכות ק"ש לא נתקנו על ק"ש בדווקא עיין שם. וסיים "הילכך מנהג דידן מנהג ותיקין הוא". וכ"פ הרמ"א (סי' מ"ו ס"ט).

ומ"מ היתר זה אינו אלא בשעה"ד ולא בדרך קבע, כמ"ש הערוה"ש, וז"ל (סעי' ט"ו) "יש אנשים דלכתחילה סומכים על זה בכל יום וכו' ודבר זה ודאי אינו נכון לבטל תקנת חכמים, והרי חכמים תקנו לנו סדר הברכות והק"ש והתפילה, ואין נאממר לעשות זה אחר הזמן של ק"ש בקביעות ורבותינו כשהתירו זאת לא התירו רק במקרה ולא בקביעות". עכ"ל. וכ"כ ביטוד ושורש העבודה (שער שני פ"י).

אורי דרשן

להארות והערות

הרב מנחם קלמן:

k0548541508@gmail.com

משנת הש"ר

לקחי הפרשה במשנת הרש"ר הירש

דבר משה

האמת וזו ההשפעה היחידה על הטבע של יצירתו היא עבור דברי משה.

ד. משה ואהרן שנאחזו בהנהגת המדבר והכירו את הצורך ללמד לאומה בצורה גלויה את השפעת הבורא על ידי הכאה ושכירת הטבע, הוסיפו גם בפעם הזאת להכות בטבע ולא החלו בהנהגה המורה על פעולת השם בתוך הטבע ועל ידי קיום דבר משה.

משום כך נענשו בכך שלא זכו להיכנס לארץ, כי הנהגתם שייכת לתקופת המדבר המראה את הבורא השולט בבריאתו, אך לא את המצווה המחיה את הבריאה על פי קיום ציוויו.

ה. הוא אשר אמר השם למשה בהודיעו על העונש 'כאשר מריתם פי', כשם שחטאכם גרם לחוסר הבנת העם את מושכל זה שהמצווה הוא גם המנהיג ודבר השם וציוויו הם שביבאו את הרווחה לעם, כך עונשכם שלא תיכנסו לארץ הוא זה שישלים חסרון זה, הוא זה שילמד את העם שהסתיימה ההנהגה שלמעלה מדרך הטבע, וכעת אף שלא נראה לעינייכם משה וחזקו של השם, דברו קיים ומחיה את העולם.

א. משה ואהרן חטאו במי מריבה והכו על הסלע במקום לדבר אליו, עונשם היה שלא יכנסו לארץ. יש להבין מה משמעות ההבדל בין ההכאה לדיבור, מה חמור כל כך שינוי זה, ומה שייכותו לעונש שלא יכנסו לארץ.

ב. במהלך שנות יציאת מצרים ומסעות המדבר הונהגו ישראל בהנהגה למעלה מדרך הטבע, דבר השם ביד מטה משה הוא המביא מכות על המצרים הבלתי מנוצחים, הוא הקורע את הים כשלא היה מנוס והוא המביא מים במדבר הנורא.

לא כן בהגיעם לארץ ישראל, ארץ זבת חלב ודבש, איש תחת גפנו ותאנתו, פנתה ההשגחה האלוקית והסתתרה בלבוש עולמי הנראה דרך טבע ומנהג.

ג. טרם הגיעם לארץ, בזמן המעבר להנהגה טבעית, ביקש הבורא להראות לעמו את הנהגתו החדשה, ואם עד עתה הכאתו של משה שהיא ההתערבות הגלויה בטבע, השפיעה על העם את טוב הבורא, הרי שמעתה יראו איך דבר משה שהוא הוראה על טבעית, הוא המשפיע טוב זה. ללמדו העם שדבר משה ותורתו הם מציאות

ויקם מתוך העדה' • הרב יצחק ברוך גוטמן

פרשתינו פותחת בפסוקים: 'פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו... לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם'.

זבחים ק"א: איתא לא נתנה פנחס עד שהרגו לזמרי וכמו שפירש רש"י בפסוק י"ג שאע"פ שכבר נתנה כהונה לזרעו של אהרן לא ניתנו אלא לאהרן ובניו שנמשחו עמו ותולדותיהן שילידו אחר המשחתן אבל פנחס שנולד קודם לכן ולא נמשח לא בא לכלל כהונה עד כאן.

למדנו ששייך אדם שמצד יחוסו וחשיבות משפחתו יש בו את הנתונים להתכהן ולמרות זאת אינו כהן. ולאידך, מעשה אחד של קנאות ומסירות לכבוד שמים רומם וזיכה את פנחס בזכות עצמו לכהונה שנמנעה עד כה ממנו למרות יחוסו.

בש"ק זו חל היארצייט הראשון של רעייתי הדגולה עתירת המעשים **מרת אילה גוטמן ע"ה** יסודותיה מגזע תרשישים משפחת כהנים רבת יחס, גדלה בצילו של אביה הגדול הגר"י ארנטריו זצ"ל ותבלח"ט אמה המחנכת הנערצת, שתזכה בקרוב לרפ"ש. ומשמם ספגה מורשת רבת אפניים.

אך בת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת קדשים לא תאכל. מעלותיה הגדולות ודרגתה הנשגבה בזיכוי הרבים, ההערצה

המופלגת לה זכתה מתלמידותיה ומכרותיה היתה זו מכח המסירות נפש המיוחדת שלה העבודה הגדולה לקרבת ה' ואמונה מוחשית שבגינה זכתה ל"הנני נותן את בריתי שלום" להרבות ולהעצים את השלום והשלימות בין איש לאשתו בין הורים לילדיהם, בין ילדים לאביהם שבשמים, ואף בין אדם לעצמו לכוחותיו ודחפיו המגוונים והמגוודים.

בגמ' בסנהדרין פ"ב. מבואר: אילו נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו שהרי רודף הוא. אין ספק שלמרות שגם פנחס ידע את הלכה זו לא נמנע ממעשה הקנאות לה' צבאות, כיון שבישקוליו לא הכניס כלל את עצמו ואת אישיותו אלא מעשה נקי בלתי לה' לבדו וזו אכן קנאות אמיתית.

כבר ציין זאת מור"ה הגה"צ רבי שלמה ברויאר שליט"א במאמר שמסר בליל השלושים כי הצטיינה במידת הגבורה שמהותה לצמצם את עצמה בשונה מאותם מבין היועצים למיניהם השוגים בכך שמתקשים לנתק אישיותם מהנידון ומכח זה נהפכים לשפוטיים ולצד בסיסון באופן המונע מהם לקלוע לאמת. עשתה היא את עבודתה בנקיון כפים מופלג, מתמקדת אך ורק בצדדים ומעבירה בבהירות את הדרך כיצד על כל אחד לקבל את השני. היא בין שני אנשים אין צודק וכל אחד מחוייב לקבל ולהסכים כי זכותו של השני לחשוב להבין ולראות דברים מזווית שונה בלי להלחם ולנסות לשנות את בן הזוג מצב

שרק מקצין את הניגודים. כך ורק כך השכילה בסבלנות ובתבונה להפוך שנהא לאהבה חורבן לבנין שנות חושך לשנות אור.

וכאשר נדרשה לטפל בקושי ומתח שבין בני זוג להוריהם, העצימה כי יסוד ושורש מצות כיבוד הורים למקם את הילדים מתחת להורים המקבילים לבורא יתברך עמו הם שותפים ביצירת הילדים באופן בו אין כלל זכות ויכולת לבקר או להתנהג באופן שונה מתוך אי הבנה ליחס של הורים ורק לדאוג לכבדם ולקבלם בדרך שההורים מעוניינים ובוחרים לפי הבנתם, כיבוד הורים באופן הזה הממקם את הורים מלמעלה נותן לאדם שורש ויציבות בכל חיי חיותו, אושר שלווה ואיכות חיים גם בעוה"ז. ומאידך אי כיבוד, ניתוק והתנכרות מוותרת את הבן כעלה נידף מונעת וסותמת ממנו את כל השפע שמוכן עבורו. וכמו שכתוב במשלי פרק כ' פסוק כ' "מקלל אביו ואמו ידעך גרו באישון חושך", - אין לו מה שיאיר דרכו, עיי"ש בפירושו המלבי"ם.

הגאון הנודע המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל עמד בלווית תלמידו העילוי אפרים ז"ל שנפטר בדמי ימיו וקונן עליו את הפסוק "הבן יקיר לי אפרים עם ילד שעשועים" - אפרים המנוח היה כבר בן בנוי למרות היותו רך בשנים ילד שעשועים, מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד, בדברי עליו אזכור ואשקיף עד כמה שהיה מפליג עוד לגדול ולצמוח אילו

היינו זוכים להמשיך חייו "על כן המו מעי לו...". בהתבוננותנו את אשר פעלה אילה ע"ה בשנותיה הקצרות ובפרט בעשור האחרון לחייה הרי שלא נוכל שלא ללכת את ה'עוד' שלו היינו זוכים והיה העולם זוכה ממנה, אילו האריכה ימים ושנים כמה משפחות יכלו להנצל בעצתה והכוונתה? כמה ילדים היו שבים לדרך הנכונה בהנחייתתה...?.

אך לעמוד ולעצור בזה לא יועיל כלום. נתמקד כל אחד מאתנו ב'עוד' שלו, כמה כוחות ויכולות עצורים בקירובנו ואינם באים לידי ביטוי בעבודת ה', לאלו פסגות ניתן 'עוד' להעפיל במאמץ נוסף וברצון עקבי וכפי שהעפילה היא בעקביותה ובנחישותה.

וכאן שבים אנו לפנחס עליו נאמר "ויקם מתוך העדה" עד אז היה אחד מתוך העדה ובמעשהו הקים ורומם את עצמו לדרגה אחרת על דרך פרש"י בפרשת חיי שרה "ויקם השדה" - תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט לידי מלך. וכך כשפנחס הוציא את ה'עוד' שבו באותו מומנט נתעלה לכהונת עולם, נצעד בדרכו, נאמין ביכולות הכבירות הטמונות בנו ונשתמש בהם, וה'עוד' הזה יעמוד לזכותה ולעילוי נשמתה.

ונזכה בקרוב להנה אנוכי שולח לכם את אליה הנביא [פנחס זה אליהו], והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם.

>>> המשך משנת חכמים עמ' א'

היא בכלל ויטו אחרי הבצע.

יש לגשת בחשד ובביקורת על כל מעשינו כי יתכן ולעינינו נראה שאנו עובדי ה' בהידור וכל מעשינו לש"ש, אך הפסוק זועק ויטו אחרי הבצע.

האדם נמדד ברזיונותו, בקומו לתפילה ברזיונות בזמן, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה. וכמו שפירש רש"י בפרשת בלק עה"פ הן עם כלביא יקום. כשהן עומדים משנתם שחרית הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות ללבוש ציצית לקרוא ק"ש ולהניח תפילין, דהיינו מתגבר על תאוות השינה ועל העייפות בשעה שהשינה מתוקה. וקם לחטוף את המצוות שאין בהם אינטרס אישי והוכיח אהבתו לבורא במצבים כאלו הוא ראוי לחטוף מצוות וליטול את המגיע לו.

וכמו כן מצינו בגמרא במס' יומא דף ט. אמר ר' יוחנן בן תורתא מפני מה חרבה שילה? מפני שהיו בה שני דברים,

והוכחה שכל זריזותם לחטוף רק כשיש להם הנאה אישית ולא לעשות רצון ה'. וע"י כן מנעו את השכינה מבייתם של היולדות ע"י שעכבום מלשוב לביתם וזה נחשב להם לניאוף לכן העלה עליהם הכתוב, כאילו שכבו את הנשים וכמו שדרשו על הפסוק ואת נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה.

אלא שהקשה הבן היודיע, וכי מפני שהעלה עליהם הכתוב כאילו ביזו קדשים וכאילו שכבו, ולא עשו כן בפועל, בשביל זה חרבה שילה? ותיירך דאמרו חז"ל בתר רישא אזיל גופא אם הכתוב העיד שכך ראשי העם מתנהגים, וודאי שאצל המון העם היו עבירות בפועל. אלא שהכל תלוי בצואר הראשים כדכתיב אם הכהן המשיח יחטא, זהו לאשמת העם. ועל זאת יתפלל כל חסיד, שנזכה שיהיו כל מעשינו רצויים לפניו יתברך ויעלו לריח ניחוח וכל רצוננו הוא לעשות רצוננו כרצונו ויסיר שטן מלפנינו ומאחרינו.

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40
שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

התפילין 054-8468706